

cdt KTOMM Bronbeek Kolonel M.C. Dulfer

Dames en heren,

Geachte aanwezigen, hartelijk welkom bij deze opening van de expositie *'van KNIL militair tot meesterarchitect'*.

In het bijzonder heet ik de familie Schoemaker welkom. Wat geweldig dat u hier aanwezig wilt en kunt zijn.

Museum Bronbeek heeft met de semipermanente tentoonstelling *'Het verhaal van Indië'* in samenwerking met het Indisch Herinnerings Centrum een prachtige tentoonstelling waarvan de vlag, de titel, de lading volledig dekt.

Op werkbezoek in 2014 in Indonesië was ik ook vereerd met een opmerking van een Indonesische museummedewerker die de tentoonstelling omschreef als de historie van zijn land.

Ik merk dat ook aan de veelvuldige bezoeken van de medewerkers en hun familie en kennissen van de Indonesische ambassade. Waarin een klein museum groot kan zijn. Klein qua expositieruimte, maar ook gering in personele bezetting.

Vandaar ook dat ik, zoekende naar een oplossing voor dit spanningsveld, een oplossing meende te vinden in de spin-off van het programma *'De Wereld Draait Door'* waarbij gastcuratoren exposities opzetten. Zoals ook Ad van Liempt als gastcurator van de expositie *WO II in 100 objecten* in de Kunsthal.

Daarom een bijzonder welkom aan Jan en Maria van Dulleman, onze gastcuratoren van deze expositie.

Meesterarchitecten en genisten? Een merkwaardige combinatie. In mijn jonge jaren op de militaire academie en in dienst stonden genisten binnen de krijgsmacht bekend als slopers. Wat genisten niet konden opeten maakten ze kapot.

Daar is hedentendage enigszins een kentering in gekomen sinds de bouw van compounds als Kamp Holland in Uruzgan en Camp Castor in Mali, maar toch beklijft het slopen.

Dat slopers imago is eigenlijk vreemd want naast de Schoemakers kennen wij een andere grote bouwheer: Willem Dudok. Dudok die in dezelfde tijd als Charles en

Richard zijn opleiding aan de Koninklijke Militaire Academie volgt. Ook als genist, maar dan 'hier te lande' zoals dat, in tegenstelling tot het KNIL, aangeduid werd.

En volgens mij, althans Hans van den Akker vertelde mij dit tijdens ons voornoemde werkbezoek aan Indonesië, was een andere genist, kapitein Van Erp, de stuwende kracht achter de restauratie van de Borobudur.

Maar ook aan andere grote architecten wordt de naam Schoemaker verbonden zoals aan H.P. Berlage en Frank Lloyd Wright.

Erfgoed is in vele opzichten te duiden. Immaterieel in taal, gebruik van woorden, gewoontes of cultuur en materieel zoals in architectuur en kunst. Onlangs werd ik geattendeerd op de september uitgave van het Indisch maandblad 'Moesson'; het architectuurnummer wel te verstaan met een artikel over koloniale architectuur met als ondertitel 'Wie zorgt ervoor?' In dat opzicht zijn wij blij dat ook Ben de Vries hier vandaag aanwezig kan zijn en als ik het goed heb zelfs een woordje tot ons te willen richten. Ben welkom.

In het artikel wordt aangegeven wat wij zowel in Jakarta als in de oude stad van Semarang al met eigen ogen konden zien. Prachtige, bijzondere gebouwen waarvan een groot aantal in erbarmelijke staat van onderhoud verkeren of zelfs geheel verdwenen zijn.

Maar ook dat er een groeiend bewustzijn is van de uniciteit van dat gezamenlijke Nederlands – Indonesisch verleden waarvan het in het Moesson artikel genoemde 'Medan heritage' een goed voorbeeld is.

Deze twee fascinerende heren vanwege hun levenswandel, hun daden en hun architectuur; een expositie waardig; een welkome aanvulling en verdieping van Het Verhaal Van Indië, een verhaal waar de heren een onlosmakelijk deel van uitmaken.

Welkom u allen. Dank voor uw aanwezigheid! Maar zeker ook dank aan diegene die deze expositie mogelijk hebben gemaakt door attributen in bruikleen ter beschikking te stellen en/ of uw inzet. Jan met name de inzet van jou en Maria.

.... ik kan het toch niet laten onze facilitair medewerkers, vrijwilligers en medewerkers van de museumgroep te bedanken. Jongens meiden: dank!

Ik geef graag het woord aan Jan van Dullemen.